

2. Наскрізна програма практики для вищих навчальних закладів I-II рівня акредитації, освітньо-кваліфікаційний рівень «молодший спеціаліст», спеціальність 5.12020103 «Виробництво фармацевтичних препаратів», 2014.

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОВЕДЕННЯ ФАРМАКОГНОСТИЧНОЇ ПРАКТИКИ В КОЛЕДЖІ НФаУ

Тюкіна В. М., Берестова В. В.

Циклова комісія фармацевтичної хімії і фармакогнозії

*Коледж Національного Фармацевтичного університету, м. Харків,
Україна*

Фармакогнозія – це наука, яка вивчає дикорослі та культивовані лікарські рослини, заготівлю, зберігання та дослідження лікарської рослинної сировини. Вона відіграє провідну роль у підготовці фахівців зі спеціальності «Фармація». Препарати рослинного походження є традиційними лікарськими засобами в багатьох країнах світу. Їх використання в сучасній медицині не лише залишається стабільним, але й має тенденцію до збільшення.

При викладанні курсу фармакогнозії в коледжі НФаУ студенти спочатку освоюють теоретичний матеріал на лекційних та практичних заняттях, де використовуються різні наглядні посібники – гербарії лікарських рослин, колекції зразків лікарської рослинної сировини, атласи лікарських препаратів рослинного походження, колекції ефірних та жирних олій з рослин. Все це максимально наближає студентів до сприйняття лікарських рослин в природних умовах та їх значення у практичній професійній роботі фахівців фармації.

Для поглиблення теоретичної підготовки, практичних навичок та завдань, що пов'язані з раціональним природокористуванням, заготівлею, сушінням лікарської рослинної сировини студенти проходять фармакогностичну практику.

Фармакогностична практика є вагомою частиною практичної підготовки студентів. Метою навчальної практики з фармакогнозії є ви-

вчення дикорослих лікарських рослин в різних місцевостях, поглиблення знань з основ систематики рослин, закріплення навичок гербаризації лікарських рослин. Велика перевага фармакогностичної практики перед іншими видами практик полягає в тому, що вона відкриває широкі можливості вивчення рослин в їх природному оточенні, бо проходить безпосередньо на базах ботанічних садів Харківського національного університету ім. Каразіна, фармакопейних ділянках Національного фармацевтичного університету.

Студенти на практиці не пасивні спостерігачі, а активні учасники. Під час фармакогностичної практики вони знайомляться з особливостями заготівлі, сушіння різних груп лікарської рослинної сировини, враховуючи їх властивості. Вони засвоюють прийоми агротехніки культивування лікарських рослин вегетативним та насінним методами в ботанічних садах, теплицях, оранжереях. Оволодівають технікою гербаризації лікарських рослин та методами визначення тотожності свіжої лікарської рослинної сировини за морфологічними ознаками та за допомогою експрес-аналізу в польових умовах на наявність різних груп біологічно-активних сполук: антраценпохідних, дубильних речовин, алкалоїдів. Студенти знайомляться з можливими домішками ботанічно близьких рослин, складають скорочену характеристику на кожен заготовлений рослинний матеріал в щоденнику з практики.

Ознайомлення з організацією заготівлі лікарської рослинної сировини проходить з попереднім визначенням запасів сировини в природних умовах методами пробної ділянки, проекційного покриття та моделювання гілки. Для засвоєння прийомів збору студенти складають інструкції підготовчої роботи заготівлі рослинної сировини. При заготівлі студенти характеризують лікарські рослини за схемою: фаза розвитку, термін збирання, техніка збирання, нормативні вимоги до якості сировини, ознаки можливого браку.

За період проходження навчальної практики з фармакогнозії студенти ретельно оформлюють щоденник, в якому представлені зібрані мікрогербарії лікарських рослин та їх морфологічна характеристика.

Знання з фармакогнозії збагачують світогляд фармацевта, допомагають зрозуміти значення рослин для створення лікарських препаратів. Неможливо вивчити фармакогнозію відірвано від природи, суспільства та майбутнього планети.

Досягти високого рівня знань і оволодіння практичними навиками можна лише при комплексному підході до вивчення лікарських рослин з використанням глибокого взаємозв'язку між окремими дисциплінами, такими як фармакологія, фармацевтична хімія, ботаніка, які допомагають в розкритті залежності фармакологічної дії лікарських рослин від їх хімічного складу. Тому при вивченні рослин в природних умовах на базах практики студентам подається інформація не тільки про ботанічні особливості кожної рослини, умови її вирощування, заготівлю, зберігання ЛРС, але і про основні БАР, їх лікувальні властивості, що дійшли до нас з давніх часів та про сучасні препарати на основі ЛРС. Це максимально наближає студентів до їх практичної діяльності в аптечній мережі у подальшому.

Після фармакогностичної практики рослини, їх лікувальні можливості носять для студентів вже не абстрактну, а конкретну інформацію. Студенти стають спроможними орієнтуватись в схожих видах лікарських рослин, відрізнити офіціальні лікарські рослини від неофіціальних.

Фармакогностична практика стає стратегічним підходом до підготовки фахівця в галузі фармації. Вона вчить фармацевта дбати про здоровий спосіб життя як свого, так і пацієнта, допомагати людям, завдяки своїм знанням, адже в основу знань з лікарських рослин закладені природні фактори зцілення людини. Вона створює основу для подальшого більш поглибленого вивчення фармакогнозії, фармако-біологічних властивостей лікарських рослин і їх застосування у науковій та народній медицині. Підігріває цю зацікавленість все зростаюча кількість на ринку України препаратів, до складу яких включені лікарські рослини. Тим більше, що анотації до них часто носять досить обмежену кількість інформації.

Таким чином, фармакогностична практика має велике значення у формуванні особистості майбутнього фахівця фармації, піднімає рівень

знань, духовно збагачує, надихає студентів до філософського ставлення до самого життя, в якому вони у своїй практичній діяльності будуть неодноразово користуватися лікарськими препаратами рослинного походження.

НАСКРІЗНА ПРАКТИЧНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ НА КАФЕДРІ МІКРОБІОЛОГІЇ, ВІРУСОЛОГІЇ ТА ІМУНОЛОГІЇ НФаУ

доц. Тіщенко І. Ю., проф. Філімонова Н. І.

Кафедра мікробіології, вірусології та імунології

Національний фармацевтичний університет, м. Харків, Україна

Вступ. Практика студентів є невід'ємною складовою підготовки фахівців з вищою освітою. Вона спрямована на закріплення теоретичних знань, отриманих студентами за час навчання, набуття й удосконалення практичних навичок та умінь.

Виклад основного матеріалу. Основною метою практики в бактеріологічній лабораторії є оволодіння студентами сучасними мікробіологічними методами діагностики і формами організації праці лікаря-лаборанта в бактеріологічній лабораторії, формування вмінь і надбання практичних навичок самостійного виконання професійних завдань. Практика передбачає безперервність та послідовність її проведення, повинна проводитись з першого до останнього курсу й органічно поєднуватись з практичними й лабораторними заняттями, що є необхідним для отримання студентами достатнього обсягу практичних знань і умінь відповідно до кваліфікаційного рівня «бакалавр». За змістом і метою практики поділяють на навчальні (ознайомлювальні), виробничі або професійні та переддипломні. На кафедрі мікробіології, вірусології та імунології студенти за спеціальністю *224 технології медичної діагностики лікування* освітньої програми *лабораторна діагностика* відповідно до навчальних планів підготовки, освітнього ступеня «бакалавр» проходять виробничу (2 курс – лд (3,0) мед., 3 курс – лд (4,0)) та переддипломну практику – 2 курс – лд (2,0), 3 курс – лд (3,0) мед., 4 курс – лд (4,0).